

Handskrift 134. Författaren och dagboksskrivaren, Fil Dr. Rut Berggrens arkiv (1918-2008)

Född in i 1910-talets bruksmiljö i Gästrikland var vidareutbildning ingen självklarhet och än mindre var det för en kvinna ur Ruts generation. Den ivrigt pockande bildningslusten fick Rut därför tillfredsställa på egen hand. Vid sidan av jobbet som hembiträde och senare hemmafru och trebarnsmor engagerar sig Rut i den socialdemokratiska kvinnoklubben, börjar skriva artiklar för Dala-Demokraten och Arbetarbladet och läser böcker hemma i utdragssoffan i köket så fort hon kommer åt.

Efter en svår skilsmässa blir Rut ensam med tre barn som måste försörjas och hon faller tillbaka på hembiträdeslotten när hon 1954 svarar på en annons om en utlyst tjänst som hushållerska hos en änkeman i Hörnefors, Västerbotten. Rut lämnar sitt kära "Svalbo" och de två äldsta sönerna för att på vinst och förlust påbörja ett nytt liv dryga 45 mil hemifrån. Hon gifter om sig, utökar familjen och blir så kvar hos den man hon tagit tjänst hos. Livet fortlöper och genom vad som i dagboken beskrivs som närmast en slump, hamnar Rut som 55-årig sexbarnsmamma på universitetet. Via studier i litteratur- och konstvetenskap når hon slutligen doktorsgraden.

Rut Berggren disputerade vid 69 års ålder inom ämnet idéhistoria med en avhandling om en av den svenska arbetarrörelsens stora pionjärer, Kata Dalström. Dalströms brevväxling med partikamraterna Hjalmar Branting och Fredrik Ström gav upphov till fortsatta studier och fyra år senare utkom Rut med en biografi över fenomenet Kata Dalström - fru och agitator. Efter ytterligare en bokutgivning behandlande hennes barndoms trakter, Forsbacka bruk, fick Berggren till slut igenom utgivningen av de dagböcker hon skrivit sedan 16 års ålder. 2001 kom "Erikas dagbok" vilken bestod av Ruts dagböcker från 1934 fram till året för disputationen 1987. Några år senare kompletterades den med ytterligare en utgåva vilken täckte åren fram till millennieskiftet.

Utgivningen av dagböckerna renderade stor uppmärksamhet och prisades av både press och läsare. Visst fanns det redan dagboksutgåvor från andra kvinnor men de representerade ett helt annat klasskikt. Rut ville med denna utgåva skildra sin egen klass, "som dokument över en svunnen kår - hembiträdeskåren", såsom hon själv uttrycker det. Dagböckerna innehåller dock mycket mer än så. Här finns ett helt liv från tonår till ålderdom. Det är en skildring av Ruts egen generation men samtidigt också både en äldre och en yngre generation i form av föräldrar och barn. På samma gång innehåller dagböckerna ett stycke svensk 1900-talshistoria. Mellan strumpstoppning och passionshistorier ryms aktuella händelser av både lokal och internationell börd. Här berörs den politiska och ekonomiska samhällsutvecklingen, arbetarklassens levnadsförhållanden och läsaren får följa hur den svenska välfärdsmodellen tar form med tv-apparater i vardagsrummen, yambalaja på matbordet och charterresor till soliga destinationer.

Genom livet, i luckorna mellan hushållsarbete, yrkesarbete och familjeliv, har Rut tagit sin undanflykt till dagboken och sina egna tankar. Dagboken som Rut kallar "min tysta vän" har fungerat som en förtrogen vän ända sedan Rut i de övre tonåren började teckna ned sina tankar kring sig själv och sin omgivning.

Rut må under en stor del av sitt liv gått under beteckningen "Hemmafru" men hon är långt ifrån schablonen av en sådan. Bortanför diskbänken har Rut levt ett aktivt liv, sjudande av engagemang och kraft. 2002 tilldelades Rut Berggren Moa Martinson-stipendiet för att ha verkat i Moa Martinsons anda.

Under 2008 har Rut Berggren till Forskningsarkivet tillsammans med sina originaldagböcker även donerat de kassaböcker hon sedan 1955 minutiöst fört över hushållets inkomster och utgifter, forskningsunderlaget till avhandlingen och biografien över Kata Dalström samt en imponerande urklippssamling som täcker in stora delar av Berggrens intressesfär från åren 1940-2001.

Texten författad av: Karin Holmgren 2008-03-28

Efter Ruth Berggrens död 2008 har arkivet utökats med ytterligare dagböcker och klipp samt en omfattande korrespondens. Dagböcker från 1980 och framåt samt familjekorrespondensen är spärrade och tillgängliga för forskning fr.o.m. år 2033.

Umeå 2014-08-15
Forskningsarkivet
Gabriel Runeby

Förteckning:

Handskrift 134. Rut Berggrens arkiv (1918-2008)

Innehållsförteckning

1. Personliga handlingar
2. Korrespondens
3. Handlingar rörande den egna verksamheten
4. Samlingar
5. Fotografier

1. Personliga handlingar

Vigselbevis 1937 134:1
Pass 1954-1984
Identitetskort 1965-1988
Diplom för värdefulla insatser för husmorsgymnastiken 1957-1968
Umeå kommuns Minervabelöning 1996

Ekonomiska handlingar

Hyseskontrakt 1918-1919
Kronodebetsedlar 1921-1931
Arvskifte 1928
Skuldebrev 1947
Avtal om underhållsbidrag 1966

Köpekontrakt 1961 och 1995	
Skuldförbindelse 1973	
Kassaböcker 1938, 1941-1942	134:2
Kassaböcker 1953, 1955-1983	134:3
Kassaböcker 1984-2004	134:4

Dagböcker, almanackor

*Tillgänglig för forskning fr.o.m. 2033

Dagböcker, maskinskrivna avskrifter 1935-1945	134:5
Dagböcker 1945-05-05 - 1953-05-01	134:6
Dagböcker 1953-05-02 – 1954-06-26	134:7
Dikt- och essäbok med dagbok 1957-08-26 – 1959-07-18	
Dagböcker 1959-09-23 – 1979-10-31	134:8
*Dagböcker 1979-11-02 – 1989-02-25	134:9
*Dagböcker 1989-04-07 – 1996-02-09	134:10
*Dagböcker 1996-02-10 – 2000-08-18	134:11
*Dagböcker 2000-08-18 – 2002-07-05	134:12
*Dagböcker 2002-07-06 – 2004-09-12	134:13
*Dagböcker 2004-09-12 – 2005-05-31	134:14
*Dagböcker 2005-05-31 – 2007-07-19	134:15
Dagböcker "Resedagböcker" 1962-01-14 – 1962-01-20, 1964-10-13 – 1977-10-10, 1974-1976, 1971-1978, 1975	134:16
Almanackor och kalendrar 1933-1998	134:17

2. Korrespondens

*Tillgänglig för forskning fr.o.m. 2033

*Familjebrev

Brev till/från makar, söner, döttrar och svärdöttrar 1935-2000	134:18
---	--------

Brev till/från föräldrar, syster, mosttrar och barnbarn 1943-1994	134:19
--	--------

Övriga avsändare

A	134:20
B – Ö	134:21

Arkivkorrespondens 1979-1989	134:22
Förlag, bokhandlare m.fl. 1989-2006	
Lysnarbrev, radioprogrammet "Sommar" 16/8 1978	

Kronologiskt ordnad korrespondens	
1930-1989	134:23
1990-1999	134:24

2000-2008 134:25

3. Handlingar rörande den egna verksamheten

Dikter, maskinskrivna 1947-1972 134:26
Dikter, maskinskrivna u.å.
Tal och hyllningsdikter 1946-1986

Diverse skrivböcker och anteckningsböcker 134:27
1930 - 40-tal och 1960-tal

Anteckningar, notiser, studier och essäer 1950 - 70-tal 134:28

Kursanteckningar vid Umeå universitet 134:29
Seminarium 1980-03-14, det första i avhandlingsarbetet

Forskningsmaterial Kata Dalström 134:30-134:35
Anteckningsböcker, seminarieanteckningar
rörande Kata Dalström 134:36

Sveriges Socialdemokratiska Kvinnoförbund 134:37
Korrespondens, konferenshandlingar, skrivelser
och rapporter 1944-1979

Brevskolan
Anteckningar, svarshäften uppgifter
och inlägg 1956-1967

4. Samlingar

Klippböcker 1940- ca 1959 134:38

Klipp 1952-1954 134:39

Klipp, "min intressesfär" med kommentarer 1954 och senare

Klippböcker 1953-1974 och 1992, 1961-1977

Klippbok 1953-1954 134:40

Klipp 1956-1957 134:41

Klipp 1958-1961 134:42

Klipp 1962-1964 134:43

Klipp 1965-1967 134:44

Klipp 1967-1969 134:45

Klipp 1976-1980 134:46

Klipp 1981-1985 134:47

Klipp 1985-1988 134:48

Klipp 1988-1990 134:49

Klipp 1990-1992	134:50
Klipp 1992-1993	134:51
Klipp 1993-1994	134:52
Klipp 1994-1995	134:53
Klipp 1995-1997	134:54
Klipp 1997-1998	134:55
Klipp 1998-1999	134:56
Klipp 1999-2001	134:57
Klipp 2001-01-11 – 2001-10-31	134:58
Klipp 2001-10-31 – 2002-12-20	134:59
Klipp 2002-12-24 – 2004-06-23	134:60
Klippböcker 1983-1999	134:61
Klipp "Olof Palme" 1986-1998	134:62
Klipp "Disputation och recensioner"	134:63
Klipp "Forsbacka" och "gamla klipp"	134:64
Böcker författade av Rut Berggren	
Kata Dalström. Brev till Hjalmar Branting och Fredrik Ström, 1987	134:65
Agitatorn Fru Kata. Kata Dalström och hennes tid, 1991	
Erikas dagbok, 2001	
Tänk att det är år 2000. Erikas dagbok, 2005	

5. Fotografier

Lösa och inramade fotografier samt negativ	134:66
--	--------